

پوهنتون کاردان
KARDAN UNIVERSITY

نظام عبادتي اسلام

سمسټر: دوم

درس: هشتم

استاذ: اصحاب الدين حليمي

فهرست

- مرور مختصر به درس گذشته
- نتایج متوقع از درس
- حکمت‌های زکات
 - حکمت های دینی زکات
 - حکمت های تربیتی زکات
 - حکمت های اجتماعی زکات
- تحذیر از اداء نکردن زکات
- حکم مانعین زکات
- نقش بیت المال و دولت در جمع آوری زکات

مرور مختصر به درس گذشته

- تعریف زکات
- فضیلت، مرتبه و نقش زکات در جامعه انسانی
- نقش زکات در ساختار فرد
- نقش زکات در ساختار جامعهء انسانی
- در بخش اجتماعی
- در بخش سیاسی
- در بخش اقتصادی
- حکم زکات
- شرایط زکات
- نصاب زکات
- اقسام زکات

نتایج متوقع از درس

معرفی شدن از حکمت‌های زکات، نقش دولت در جمع آوری زکات، نقش بیت المال و حکم مانعین زکات.

حکمت‌های زکات

زکات دارای حکمت دینی، تربیتی و اجتماعی است که به شرح ذیل به بررسی می‌گیریم:

1. حکمت های دینی زکات
2. حکمت های تربیتی زکات
3. حکمت های اجتماعی زکات

حکمت های دینی زکات

حکمت دینی زکات:

- ۱ - به انجام رسیدن یکی از ارکان اسلام که سعادت دنیا و آخرت انسان در گرو آن است.
- ۲ - تقرب جستن به خداوند و افزوده شدن ایمان، که انجام هر عبادتی این نتیجه را به همراه خواهد داشت.
- ۳ - به دست آوردن ثوابی بزرگ، خداوند فرموده است: (يُمَحِّقُ اللَّهُ الرِّبَا وَيُرْبِي الصَّدَقَاتِ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كِلْفَارَ أَنْيَمٍ) [البقرة: ۲۷۶]
- به «نابود می سازد خدا برکت سود را و افزون می سازد برکت خیرات را و خدا دوست ندارد هر ناسپاس گناهکار را»
- ۴ - سپاسگزاری: پرداخت زکات در واقع عبارت از سپاسگزاری در برابر نعمت مال و دارایی است که در نتیجه سبب افزایش مال می شود.
- ۵ - پرداخت زکات گناهان را پاک می کند. رسول الله صلی الله علیه و سلم می فرمایند: {وَالصَّدَقَةُ تَطْفِئُ الْخَطِيئَةَ كَمَا يَطْفِئُ الْمَاءُ الثَّانِي} «و صدقه گناه را خاموش می سازد، همچنانکه آب آتش را خاموش می کند». کلمه صدقه در این جا به زکات نیز تعبیر می شود.

حکمت های تربیتی زکات

حکمت های تربیتی زکات:

- ۱- با پرداخت زکات انسان خود را در صف سخاوتمندان قرار می دهد.
- ۲- ایجاد مهر و محبت نسبت به محتاجین، زیرا که انسان قبل از پرداخت زکات دلش بحال فقیر می سوزد، سپس در حال رحم و مهر و محبت زکات را تقدیم مستمند می کند.
- ۳- کسب محبوبیت نزد دیگران، و طبیعی است که انسان هر چه بیشتر به دیگران خدمت نماید، نزد آنان محبوب تر می گردد، و پرداخت زکات خود نوعی خدمت به مردم است.
- ۴- با ادای فریضه زکات خصلت بخل از انسان زدوده می شود، خداوند فرموده است: (خذ من أموالهم صدقة تطهرهم وتزكهم بها وصل عليهم إن صلاتك سكن لهم والله سميع عليم) [التوبة: 103] «بگیر از اموال ایشان زکات تا پاک سازی ایشانرا و با برکت کنی ایشانرا بان و دعای خیر کن برایشان هر آئینه دعای تو سبب آرام است ایشانرا و خدا شنوا داناست»
- ۵- تزکیه: زکات، مال و نفس زکات دهنده و شخص زکات گیرنده را تزکیه و پاکسازی می نماید.
- ۶- زکات حق فقیر است نه منت بر فقیر: زکات حقی نیست که وقتی کسی زکات میدهد بالای کسی که به او زکات داده است منت گذارد زیرا زکات حق فقیر است و حق جامعه است و حق خداست.

حکمت های اجتماعی زکات

حکمت اجتماعی زکات:

- ۱- نیاز فقرا که در بیشتر کشورها، طبقه اکثریت جامعه را تشکیل می دهند بر طرف می سازد.
- ۲- جامعه اسلامی را قدرتمند و سرافراز می نماید، لذا صرف زکات برای جهاد در راه خدا یکی از مصارف هشتگانه زکات است.
- ۳- با پرداخت زکات، اموال رشد کرده و در آن برکت داده می شود. از رکود ثروت جلوگیری صورت گرفته و آن را به گردش در می آورد، و دایره استفاده از آن را وسعت می بخشد، و این چنین همه اقشار مردم از ثروت استفاده می کنند.
- ۴- باعث صمیمیت و برادری: زکات دلهای ثروتمندان را با فقراء و مستمندان الفت داده حاجت و نیازمندی بینوایان و بیچارگان را برآورده و مرفوع می سازد. حقد و حسد را از دلهای فقرا نسبت به توانگران از بین می برد.
- ۵- جلوگیری از انحراف: پرداخت زکات به مستمندان مانع بزرگی میان آنان و میان انحراف و ارتکاب جرائم ایجاد نموده ایشان را نمی گذارد که به اموال و دارایی مردم و یا به نفس و جان آنان به بدیدست دراز نمایند.

تحدیر از ادا نکردن زکات

از اینکه زکات از فرایض قطعی الله میباشد، ادا نمودن آن ثواب الهی را به دنبال دارد و به ترک آن نیز عقاب الله متعال را در پی دارد چنانچه الله متعال فرموده است: **(ولا يحسبن الذين يبخلون بما آتاهم الله من فضله هو خيراً لهم بل هو شر لهم سيطوقون ما بخلوا به يوم القيامة، ولله ميراث السموات والأرض والله بما تعملون خبير)** (آل عمران: ۱۸۰)

ترجمه: «و باید که گمان نکنند آنانکه بخل می کنند بآنچه عطا کرده است خدا ایشانرا از فضل خود این بخل را بهتر برای خویش بلکه او بدست برای ایشان نزدیک است که بر شکل طوق پوشانیده شود ایشانرا آنچه بخل کرده اند بآن روز قیامت و میراث آسمانها و زمین ملک خدا است و خدا بآنچه می کنید داناست.»

ادامه... تحذیر از ادا نکردن زکات

خداوند متعال در این باره می فرماید:

{وَالَّذِينَ يَكْنِزُونَ الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَنْفِقُونَهَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ يَوْمَ يُحْمَىٰ عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ وظُهُورُهُمْ ۗ هَذَا مَا كُنْتُمْ لَأَنْفُسِكُمْ فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْنِزُونَ} [التوبة: 34، 35]

ترجمه: «وکسانی که طلا و نقره را می اندوزند (وگنجینه می کنند) و در راه خدا اتفاق نمی کنند. پس آنها را به عذابی دردناک بشارت ده. روزی که آن را در آتش جهنم گرم (وتفته اش کنند. پس با آن پیشانی هایشان و پهلوهایشان، و پشت‌هایشان را داغ کنند. (و به آنها گفته شود) این همان چیزی است که برای خود اندوختید. پس بچشید (طعم) آنچه را می اند و ختید. و آنانکه ذخیره میکنند زر و نقره را و خرج نمی نمایند آنرا در راه خدا پس بشارت ده این جماعت را بعذاب دردناک»

و به عین ترتیب خداوند متعال در قرآنکریم صریحا اعلام نموده است که از پرداخت زکات سر باززدن کار مشرکین است که منکر روز آخرت اند: (وویل للمشرکین، الذین لا یؤتون الزکاة وهم بالآخرة هم کافرون) (فصلت:

۶-۷)

وای بر مشرکان، آنانیکه زکات نمی دهند و به روز آخرت نا باور اند.

حکم مانعین زکات

زکات از فرائضی است که امت اسلامی بر آن اجماع کرده و از ضروریات دین به حساب می آید، به طوری که اگر کسی وجوب آن را انکار کند از دایره اسلام خارج میشود.

اما کسی که با وجود اعتقاد به وجوب زکات از پرداخت آن خودداری کند، به خاطر عدم پرداخت آن گناه کار می شود و بدون اینکه این کار او را از دایره اسلام خارج کند و بر حاکم لازم است که به زور زکات را از او بگیرد.

به همین ترتیب ابوبکر صدیق رضی الله تعالی عنه در مقابل مانعین زکات تصمیم جنگ را گرفت و به خداوند سوگند یاد کرد که اگر کسانی به پیامبر زکات می دادند و به من ندهند با آنها جهاد خواهم کرد".

نقش بیت المال و دولت در جمع آوری زکات

- زکات حق ثابت و معلوم است اصل در زکات آن است که توسط دستگاهی که آن را قرآن کریم به «**والعاملین علیها**» مسمی کرده است به دولت سپرده و در بیت المال شود؛ اگر مسلمانان از ادای آن تاخیر می نمایند دولت، آنرا به زور گرفته و بخاطر آن از قوه اجراییه کار می گیرد، آنطور که مالیات را از مؤدیان آن جمع آوری میکند.
- یکی از مسؤولیت های مهم دولت گرفتن زکات و پرداختن آن به مستحقین آن است، زکات یکی از ارکان اسلام را محکم و قایم می سازد، روی این ملحوظ امیر المؤمنین ابوبکر صدیق رضی الله عنه با کسانی که از پرداخت زکات آبا ورزیدند جنگید.

فرق میان زکات و تکس (مالیه)

تکس عبارت است از یک مقدار مالیه ایکه از طرف حکومت جهت تمویل مصارف بخش های مختلف دولت و بالای دکانداران و تاجران بشکل اجباری وضع می گردد.

اما زکات رکن از ارکان پنجگانه اسلام است که ادای آن باعث تزکیه نفس و تقرب به الله جل جلاله می گردد که مسلمان به رضا و رغبت خویش آنرا یک فریضه دانسته و ادا می نماید.

امروز متأسفانه مسلمانان ادای زکات مال خویش را مانند تکس فکر کرده فریب شیطان را می خورند که همیشه ایشان را در ادای زکات به فقر و تنگدستی دعوت می کند. چنانچه الله جل جلاله می فرماید: **(الشیطان يعدکم الفقر ویأمرکم بالفحشاء والله يعدکم مغفرة منه وفضلا والله واسع علیم)** [البقرة: ۲۶۸]

ترجمه: شیطان شما را (به هنگام انفاق می ترساند و) وعده تهی دستی می دهد، و شما را به رشتیها امر می کند. و در حالی که خدا از جانب خود به شما وعده آمرزش و فزونی (نعمت) می

ادامه... فرق میان زکات و تکس (مالیه)

همچنان دولت ها در جمع آوری اموال زکات توجه نکرده صرف به گرفتن تکس و مالییه اقدام جدی نموده است که در نتیجه آن وظیفه اصلی حکومت که جمع آوری زکات و توزیع آن به مستحقین است معطل قرار گرفته است. چنانچه الله جل جلاله می فرماید:

{خذ من أموالهم صدقة تطهرهم وتزكيهم بها} [التوبة: 103].

ترجمه: از اموال آنها صدقه (و زکات) بگیر، تا بوسیله آن آنها را پاک سازی و تزکیه شان کنی. خداوند گشایشگر داناست.

مراجع مضمون

1. الاركان الاربعة، ابو الحسن علي الندوي.
2. فقه الميسر، شفيق الرحمن الندوي.
3. حجة الله البالغة، شاه ولي الله الدهلوي.
4. نور الإيضاح، حسن بن عمار بن علي الشرنبلالي الحنف ي.
5. مختصر القدوري، ابو الحسن أحمد بن محمد القدوري.
6. الاختيار لتعليل المختار، عبد الله بن محمود الموصللي.
7. نظام عبادتي اسلام، پوهنمل ذبيح الله زاهد (كتاب درسى)

پوهنتون کاردان
KARDAN UNIVERSITY

تشکر